

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 268/09-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. septembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť I. B., Č., zastúpeného advokátom JUDr. P. Z., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5 Co/81/2009 z 31. marca 2009 v spojení s uznesením Okresného súdu Čadca sp. zn. 6 C/10/2007 zo 7. januára 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júla 2009 doručená sťažnosť I. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na prerokovanie veci v jeho prítomnosti a práva vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co/81/2009 z 31. marca 2009 v spojení

s uznesením Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 6 C/10/2007 zo 7. januára 2009. Sťažnosť bola doplnená podaním právneho zástupcu sťažovateľa doručeným ústavnému súdu 23. júla 2009.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že pred okresným súdom začalo 2. februára 2007 konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“), počas ktorého navrhovateľka 23. decembra 2008 podala návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorým žiadala, aby okresný súd zakázal až do právoplatného skončenia veci vedenej pod sp. zn. 6 C/10/2007 disponovať s nehnuteľnosťou. V návrhu označila aj sťažovateľa ako odporcu v druhom rade, pretože v priebehu konania došlo k darovaniu nehnuteľnosti odporcovi v druhom rade, ktorý pôvodne nebol účastníkom konania o vyporiadanie BSM.

Okresný súd rozhodol vo veci uznesením sp. zn. 6 C/10/2007 zo 7. januára 2009 tak, že návrhu navrhovateľky vyhovel a odporcovi v prvom rade (bývalému manželovi navrhovateľky) a tiež sťažovateľovi zakázal *„akýmkoľvek spôsobom previesť vlastnícke právo ako i zaťažiť vecnými právami nehnuteľnosť...“* do právoplatného skončenia veci.

Proti tomuto rozsudku sa sťažovateľ odvolal, krajský súd však napadnuté uznesenie prvostupňového súdu potvrdil uznesením sp. zn. 5 Co/81/2009 z 31. marca 2009.

Vo svojej sťažnosti sťažovateľ tiež uviedol, že v konaní pred všeobecnými súdmi *„nebolo vykonané žiadne dokazovanie, najmä nie z hľadiska dôvodu prevodu tejto nehnuteľnosti na mňa, či som ja mal nejakú vedomosť o prípadnej pohľadávke žalobcu vo veci o vysporiadanie BSM a či sa prevodom nehnuteľnosti skutočne aj sledovalo prípadné skrátenie žalobcu na jeho právach v súvislosti s realizáciou jeho prípadnej pohľadávky voči odporcovi v I. rade.*

Kedže uvedené rozhodnutia nadobudli právoplatnosť, dostal som sa do právnej a faktickej neistoty, kedy nehnuteľnosť si vyžaduje investície a stavebné úpravy, pričom získanie finančných prostriedkov z bankového ústavu je v mojom prípade vylúčené bez prípadného zriadenia vecného bremena - záložného práva, pri získaní úveru v prospech

bankového ústavu. Nevykonaním stavebných úprav a opráv hrozí reálne poškodenie stavby, a to aj vzhľadom na extrémne počasie - extrémne dažde a búrky na severe Slovenska.

Súd pri nariadení predbežného opatrenia však nezaviazal žalobcu, aby v lehote, ktorú mu určí, podal návrh na začatie konania na súde o neplatnosť prevodu nehnuteľnosti, ale celkom nelogicky viazal existenciu predbežného opatrenia len na čas do právoplatného ukončenia konania o vysporiadaní BSM medzi žalobcom a žalovaným v I. rade.

Zdôrazňujem, že takýmto postupom, keďže nie som účastníkom žiadneho konania, predmetom ktorého by bola predmetná nehnuteľnosť, respektíve právne úkony spojené s jej prevodom, som sa dostal do postavenia, kedy sa na základe rozhodnutia súdu nemôžem riadne o nehnuteľnosť starať a túto užívať a ani sa nemôžem brániť na súde, keďže žiadne konanie týkajúce sa predmetnej nehnuteľnosti, kde by som bol účastníkom konania, sa na súdoch nevedie.

Ako vyššie uvádzam hmotné právo tu bolo porušené v súvislosti s porušením uvedených procesných ustanovení Ústavy SR, kedy som bol vylúčený z akejkol'vek možnosti brániť svoje právo pred súdom vyjadrovať sa dôkazom a tieto predkladať.

Keďže postupom a rozhodnutiami oboch súdov vznikla situácia, kedy je moje vlastnícke právo výrazne obmedzené ale nevedie sa žiadne konanie, predmetom ktorého je predmetná nehnuteľnosť, kde by som ja bol účastníkom konania s právami z toho vyplývajúcimi a v konečnom dôsledku bola uvedenými postupmi a rozhodnutiami vytvorená situácia, kedy ja ani nemám možnosť sa sám obrátiť na súd, aby som sa domáhal ochrany svojho vlastníckeho práva v plnom rozsahu. “.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vo veci nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa vlastníť majetok, priznané v článku 20 ods. 1 a ods. 4 a výkon jeho práva v súvislosti so zamedzením základného práva na právnu ochranu vlastníctva a zamedzenia práva prerokovania sťažovateľovej veci, v jeho prítomnosti s právom vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom pred súdom, bolo obmedzené rozhodnutím Krajského súdu v Žiline zo dňa 31. 03. 2009, č. k.: 5 Co/81/2009 v spojení s rozhodnutím Okresného súdu v Čadci zo dňa 07. 01. 2009, č. k.: 6 C/10/2007, v rozpore so zákonom a bolo ním porušené ústavné právo sťažovateľa vlastníť majetok a domáhať sa ochrany vlastníckych práv na súde.

Rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 31. 03. 2009, č. k.: 5 Co/81/2009 a rozsudok Okresného súdu v Čadci zo dňa 07. 01. 2009, č. k.: 6 C/10/2007 sa zrušujú.

Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v čiastke 5.000,- EUR.

Ústavný súd SR týmto priznáva sťažovateľovi náhradu trov konania...

Sťažovateľ navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky... odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia Okresného súdu v Čadci zo dňa 07. 01. 2009, č. k.: 6 C/10/2007, v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Žiline zo dňa 31. 03. 2009, č. k.: 5 Co/81/2009...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou sťažnosti je nespokojnosť sťažovateľa s uznesením okresného súdu sp. zn. 6 C/10/2007 zo 7. januára 2009 a s tým výrokom uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 Co/81/2009 z 31. marca 2009, ktorým bolo potvrdené uvedené uznesenie okresného súdu, pričom sťažovateľ tvrdí, že oba súdy rozhodli bez vykonania dokazovania a nevzali do úvahy skutočnosť, že sťažovateľ nebol účastníkom konania o vyporiadanie BSM a ani iného ďalšieho konania, ktoré by posudzovalo nároky k nehnuteľnosti, ktorú reálne vlastní a ktorá mu bola odporcom v prvom rade darovaná počas tohto konania.

1. Ústavný súd sa najprv zaoberal tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie označených základných práv uznesením okresného súdu sp. zn. 6 C/10/2007 zo 7. januára 2009.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

Vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jeho základných práv uznesením okresného súdu sp. zn. 6 C/10/2007 zo 7. januára 2009, pretože ochrany jeho práv, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ mohol domáhať a aj sa domáhal podaním odvolania proti nemu, o ktorom rozhodoval krajský súd uznesením sp. zn. 5 Co/81/2009 z 31. marca 2009.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tej časti, ktorá smerovala proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 6 C/10/2007 zo 7. januára 2009, odmietol z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. Ústavný súd podľa § 25 zákona o ústavnom súde ďalej odmietol, a to z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, tú časť sťažnosti, ktorá smerovala proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 5 Co/81/2009 z 31. marca 2009.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu okrem iného vyplýva:

„Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal vec v rozsahu mu danom ustanovením § 212 ods. 1 O. s. p. a bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods.2 O. s. p.) uznesenie okresného súdu v zmysle ustanovenia § 219 ods. 1 a 2 O. s. p. (novela č. 384/2008 Z. z.) ako vecne správne potvrdil. Odvolací súd sa zároveň v plnom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia I. stupňového súdu, v ktorom nenašiel nijaké vecné, ani procesné pochybenie.

Pokiaľ ide o námietku odporcu v rade 2), že mu I. stupňový súd uvedeným predbežným opatrením ako tretej osobe, čiže osobe, ktorá nie je účastníkom konania, zakázal previesť vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam, odvolací súd má za to, že odporca v rade 2) je v zmysle § 90 O. s. p. účastníkom konania, keďže bol navrhovateľkou v návrhu na nariadenie predbežného opatrenia označený ako odporca. Čo sa týka tvrdenia odporcu v rade 2), že odporca v rade 1) nepoprel skutočnosť, že navrhovateľka vložila do predmetného rodinného domu investície, avšak uvedený rodinný dom nikdy nevlastnila je potrebné uviesť, že tieto skutočnosti budú predmetom rozhodovania v konaní vo veci samej. Odporca v rade 2) poukazyval i na ustanovenie § 123 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého je vlastník v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať plody a úžitky a nakladať sním. Odvolací súd konštatuje, že nariadením predbežného opatrenia I. stupňovým súdom nebolo vlastníčkovi zakázané predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať plody a úžitky, avšak bolo mu zakázané iba akýmkoľvek spôsobom previesť vlastnícke právo, ako aj zaťažiť vecnými právami (scudziť) nehnuteľnosti vedené na LV č. 1050 v kat. úz. S., Správa katastra Č. a ro až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej.

Záverom je potrebné dodať, že predbežným opatrením sa neprejudikuje rozhodnutie vo veci samej a je opatrením dočasného charakteru.“

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že postup krajského súdu pri odôvodňovaní právneho záveru v napadnutom výroku uznesenia sp. zn. 5 Co/81/2009 z 31. marca 2009 vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa so skutkovým hodnotením a následne s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej

neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom skutkových omylov a právnych názorov všeobecných súdov. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecného súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú odmietnuť.

3. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmal sťažnosť aj z hľadiska právnej povahy inštitútu predbežného opatrenia a v tejto súvislosti sa zaoberal aj existenciou účinných právnych prostriedkov nápravy v prípade, ak sa ten, na koho sa takéto predbežné opatrenie vzťahuje, domnieva (tvrdí), že došlo k porušeniu niektorého z jeho základných práv alebo slobôd. V tejto rovine je podstatné, že sťažnosť smerovala proti rozhodnutiu krajského súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu o vydaní predbežného opatrenia.

Ako už bolo uvedené, významnou ústavnou podmienkou limitujúcou rozhodovaciu právomoc ústavného súdu v konaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby vyjadrenou v čl. 127 ods. 1 ústavy je, že o ochrane základných práv alebo slobôd sťažovateľa, porušenie ktorých pred ústavným súdom namieta, nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní aj tejto časti sťažnosti zisťoval, či ochranu tých práv, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, neposkytujú všeobecné súdy na základe sťažovateľovi dostupných opravných prostriedkov predstavujúcich účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia jeho práv. Uvedené sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na sťažnosti, v ktorých sa namieta porušenie základných práv a slobôd

postupom a rozhodnutiami všeobecných súdov vrátane ich rozhodnutí o predbežných opatreniach.

Hoci rozhodnutím o uložení predbežného opatrenia vydaným v občianskoprávnom konaní môže súd porušiť základné právo alebo slobodu účastníka súdneho konania, takéto porušenie by sa mohlo stať predmetom konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len vtedy, ak by mu nebolo možné poskytnúť ochranu prostredníctvom účinného právneho prostriedku nápravy dostupného účastníkovi konania pred všeobecnými súdmi (I. ÚS 102/05, II. ÚS 159/09).

Ústavný súd sa preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zaoberal predovšetkým právnou povahou inštitútu predbežného opatrenia, ako aj existenciou účinných právnych prostriedkov nápravy v prípade, ak sa ten, na koho sa takéto predbežné opatrenie vzťahuje, domnieva (tvrdí), že došlo k porušeniu niektorého z jeho základných práv alebo slobôd.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu rozhodovanie a rozhodnutie o návrhu na predbežné opatrenie možno predovšetkým považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 222/04, II. ÚS 37/00, II. ÚS 46/00).

Predpokladom pre záver o porušení základných práv a slobôd je však také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej [§ 74 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)], resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku v spojitosti s predbežnými opatreniami.

Sťažovateľ musí byť pripravený na to, že pomery účastníkov konania sa môžu dočasne upraviť predbežným opatrením (aj keď sám nevystupoval v konaní o vyporiadanie BSM). Tento účel predbežného opatrenia sa dosahuje bez ujmy na práve na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú súdom rozsudkom vo veci samej. Nariadenie predbežného opatrenia podľa názoru ústavného súdu nevyklučuje, aby všeobecný súd poskytol v konečnom dôsledku ochranu právam, ktorých porušenie sťažovateľ namieta v inom samostatnom konaní, v ktorom si uplatní prípadne ochranu svojich práv. Sťažovateľ je ďalej

oprávnený navrhnúť aj zrušenie predbežného opatrenia, ak sa podľa neho pominuli alebo vôbec neexistovali dôvody jeho nariadenia. Táto možnosť vyplýva priamo zo zákona [§ 77 ods. 2 OSP (obdobne napr. I. ÚS 148/03, I. ÚS 102/05, II. ÚS 159/09)].

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti však nepreukázal a ani netvrdil, že nemal možnosť požadovať zrušenie predbežného opatrenia postupom podľa § 77 ods. 2 OSP alebo zvoliť prípadne iný postup vyplývajúci z platných zákonov na ochranu svojich práv Oprostredníctvom všeobecných súdov.

Vychádzajúc z uvedeného dospel ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti k záveru, že sťažovateľ mal s ohľadom na konkrétne okolnosti tohto prípadu v systéme všeobecného súdnictva k dispozícii účinný opravný prostriedok na dosiahnutie nápravy základných práv, porušenie ktorých v konaní pred ústavným súdom namieta. Týmto účinným právnym prostriedkom bol v danom prípade návrh na zrušenie predbežného opatrenia podľa § 77 ods. 2 OSP, ktorý sťažovateľ nevyužil.

Vychádzajúc zo subsidiárnej právomoci ústavného súdu upravenej v čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd mohol odmietnuť sťažnosť v celom rozsahu aj pre nedostatok svojej právomoci (obdobne II. ÚS 159/09).

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. septembra 2009